

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

16. studenoga 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2001/23/EZ – Članak 1. stavak 1. – Zaštita prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona – Prijenos javnobilježničkog ureda – Utvrđenje ništavosti ili nedopuštenosti otkaza zaposlenikâ – Utvrđenje trajanja rada za potrebe izračuna naknade – Primjenjivost te direktive – Pretpostavke”

U spojenim predmetima C-583/21 do C-586/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Juzgado de lo Social n° 1 de Madrid (Radni sud br. 1 u Madridu, Španjolska), odlukama od 30. srpnja 2021., koje je Sud zaprimio 20. rujna 2021., u postupcima

NC (C-583/21)

JD (C-584/21)

TA (C-585/21)

FZ (C-586/21)

protiv

BA,

DA,

DV,

CG,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: C. Lycourgos, predsjednik vijeća, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin (izvjestitelj) i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Pitruzzella,

tajnik: L. Carrasco Marco, administratorica,

* Jezik postupka: španjolski

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 9. studenoga 2022.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobe DA, CG, DV, BA, C. Martínez Cebrián, *abogado*,
- za osobe NC, JD, TA i FZ, F. Mancera Martínez i S. L. Moya Mata, *abogados*,
- za španjolsku vladu, A. Gavela Llopis i J. Rodríguez de la Rúa Puig, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, J. Möller i M. Hellmann, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, B.-R. Killmann i S. Pardo Quintillán, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 25. svibnja 2023.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1. Direktive Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona (SL 2001., L 82, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 151.).
- 2 Zahtjevi su upućeni u okviru sporova između osoba NC, JD, TA i FZ (u daljnjem tekstu zajedno: NC i dr.), s jedne strane, i javnih bilježnika BA, DA, DV i CG, s druge strane, u vezi s utvrđenjem ništavosti ili nedopuštenosti otkaza radnicima koje su uzastopno zapošljavali ti javni bilježnici.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/23

- 3 Uvodna izjava 3. Direktive 2001/23 određuje:

„Treba osigurati zaštitu zaposlenika u slučaju promjene poslodavca, posebno kako bi se osigurala zaštita njihovih prava.”

- 4 Članak 1. stavak 1. Direktive 2001/23 predviđa:

„(a) Ova se Direktiva primjenjuje na svaki prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona na drugog poslodavca, koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća.

- (b) Podložno podstavku (a) i sljedećim odredbama ovog članka, prijenosom se u smislu ove Direktive smatra prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet, znači organizirano grupiranje resursa koje ima za cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna.
- (c) Ova se Direktiva primjenjuje na javna i privatna poduzeća koja se bave gospodarskim djelatnostima bez obzira na to rade li za dobit ili ne. Administrativna reorganizacija javnih upravnih tijela, ili prijenos upravnih funkcija između javnih upravnih tijela, ne smatra se prijenosom u smislu ove Direktive.”

5 Članak 3. stavak 1. te direktive glasi:

„Prava i obveze prenositelja, koja na dan prijenosa proizlaze iz postojećeg ugovora o radu ili radnog odnosa, na temelju takvog prijenosa prenose se na preuzimatelja.

Države članice mogu odrediti da su od dana prijenosa prenositelj i preuzimatelj solidarno odgovorni u pogledu obveza koje su nastale prije dana prijenosa na temelju ugovora o radu ili radnog odnosa koji je postojao na dan prijenosa.”

6 Članak 4. navedene direktive glasi:

„1. Prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona sam po sebi prenositelju ili preuzimatelju ne daje temelje za otpuštanje s radnoga mjesta. Ova odredba ne sprečava moguća otpuštanja iz gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga, radi kojih su potrebne promjene u radnoj snazi.

[...]

2. Ako se ugovor o radu ili radni odnos prekinu zato što prijenos uključuje znatnu promjenu u radnim uvjetima na štetu zaposlenika, smatra se da je poslodavac odgovoran za prestanak ugovora o radu ili radnog odnosa.”

Uredba (EU) br. 650/2012

7 U skladu s člankom 3. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296.):

„Za potrebe ove Uredbe, pojam ‚sud‘ znači sva pravosudna tijela i sva ostala tijela i pravni stručnjaci s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije ili postupaju u skladu s prenesenim ovlastima od strane pravosudnog tijela ili postupaju pod nadzorom pravosudnog tijela, uz uvjet da takva druga tijela i pravni stručnjaci jamče nepristranost i pravo svih stranaka na saslušanje i pod uvjetom da njihove odluke po pravu države članice u kojoj djeluju:

(a) mogu biti predmet žalbe ili revizije od strane pravosudnog tijela, i

(b) imaju sličnu valjanost i učinak kao i odluka pravosudnog tijela o istoj stvari.

[...]

8 U članku 62. te uredbe određuje se:

„1. Ova Uredba uspostavlja Europsku potvrdu o nasljeđivanju (dalje u tekstu: ‚Potvrda’) koja se izdaje za korištenje u drugoj državi članici i stvara učinke navedene u članku 69.

2. Korištenje Potvrde nije obvezno.

3. Potvrda ne nadomješta unutarnje isprave koje se u državama članicama koriste za slične svrhe. Međutim, jednom kada je izdana za korištenje u drugoj državi članici, Potvrda također stvara učinke navedene u članku 69. u državama članicama čija su je tijela izdala u skladu s ovim poglavljem.”

9 Članak 64. navedene uredbe predviđa:

„Potvrda se izdaje u državi članici čiji sudovi imaju nadležnost po članku 4., članku 7., članku 10. ili članku 11. Tijelo izdavanja je:

(a) sud kako je definiran u članku 3. stavku 2.; ili

(b) drugo tijelo koje po nacionalnom pravu ima nadležnost baviti se nasljednim stvarima.”

10 Člankom 67. stavkom 1. te uredbe određuje se:

„Tijelo izdavanja izdaje Potvrdu bez odgode u skladu s postupkom utvrđenim u ovom poglavlju kada su elementi koji se trebaju potvrditi utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za određene elemente. [...]

Tijelo izdavanja ne izdaje Potvrdu posebno ako:

(a) se elementi koji se trebaju potvrditi osporavaju; ili

(b) Potvrda ne bi bila u skladu s odlukom koja obuhvaća iste elemente.”

Španjolsko pravo

11 Člankom 1. Leya Orgánica del Notariado (Organski zakon o javnom bilježništvu) od 28. svibnja 1862. (Gaceta de Madrid br. 149, od 29. svibnja 1862., str. 1.) javni bilježnik definira se kao „javni službenik koji je ovlašten za ovjeravanje, u skladu sa zakonom, ugovorâ i drugih izvansudskih pismena” i dodaje se da će „u cijeloj Kraljevini postojati samo jedna kategorija takvih službenika”.

12 Javni bilježnici obvezno su osigurani u sustavu Régimen Especial de la Seguridad Social de los Trabajadores por Cuenta propia o Autónomos (posebni sustav socijalne sigurnosti za samozaposlene osobe ili „RETA”) te su istodobno i javni službenici i poslodavci osoba koje za njih rade, s kojima se slobodno povezuju sklapanjem ugovora o radu koji podliježu cjelokupnom općem radnom pravu kao i cjelokupnom radnom pravu Unije.

- 13 U skladu s općim pravilima Real Decreta Legislativo 2/2015, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores (Kraljevski zakonodavni dekret br. 2/2015 kojim se potvrđuje izmijenjeni tekst Zakona o radu) od 23. listopada 2015. (BOE br. 255, od 24. listopada 2015., str. 100224., u daljnjem tekstu: Kraljevski zakonodavni dekret 2/2015), javni bilježnici su do 2010. zaključivali kolektivne ugovore lokalnog dosega, a od tada nacionalnog dosega.
- 14 Člankom 44. stavcima 1. i 2. Kraljevskog zakonodavnog dekreta 2/2015 predviđa se:
- „1. Prijenos poduzeća, radnog centra ili samostalne proizvodne jedinice tog poduzeća sam po sebi ne dovodi do prestanka radnog odnosa; na novog poslodavca prenose se prava i obveze prethodnog poslodavca u pogledu ugovora o radu i socijalne sigurnosti, uključujući obveze u vezi s mirovinom, pod uvjetima predviđenima posebnim primjenjivim zakonodavstvom i, općenito, sve obveze u području dodatne socijalne zaštite koje je preuzeo prenositelj.
2. Za potrebe ovog članka, nasljeđivanjem poduzeća smatra se prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet, pod čime se smatra organizirano grupiranje resursa koje ima za cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna.”

Glavni postupci i prethodno pitanje

- 15 Osobe NC i dr. bile su zaposlene u javnobilježničkom uredu u Madridu (Španjolska) za račun različitih javnih bilježnika koji su se izmjenjivali u tom uredu. Dana 30. rujna 2019. osoba DV, javni bilježnik koji je nositelj navedenog ureda od 31. siječnja 2015., ponudila je osobama NC i dr. mogućnost da s njome rade u njezinu novom uredu u drugom gradu ili da raskinu ugovore o radu. Osoba NC i dr. odabrale su drugu mogućnost i dobile otpremninu zbog otkaza iz gospodarskih razloga zbog više sile.
- 16 Osoba BA imenovana je 29. siječnja 2020. javnim bilježnikom nositeljem istog javnobilježničkog ureda. Ona je preuzela zaposlenike prethodnog javnog bilježnika nositelja tog položaja, istu materijalnu strukturu te je nastavila obavljati javnobilježničku djelatnost u istom mjestu rada gdje su sačuvani upisnici akata, koji su nacionalnim zakonodavstvom određeni kao skup javnih isprava i ostali dokumenti koji im se svake godine dodaju. Osoba BA i osobe NC i dr. sklopile su 11. veljače 2020. ugovore o radu s probnim rokom u trajanju od šest mjeseci.
- 17 Zbog pandemije bolesti COVID-19 Dirección General de Seguridad Jurídica y Fe Pública (Glavna uprava za pravnu sigurnost i javno povjerenje, Španjolska) Ministeria de Justicia (Ministarstvo pravosuđa, Španjolska) donio je 15. ožujka 2020. odluku kojom se utvrđuje da će se provoditi samo hitne radnje, da će javnobilježnički uredi morati poštovati mjere držanja razmaka koje preporučuju tijela vlasti i da će se odrediti rotacija zaposlenika. Idući dan osobe NC, TA i JD otišle su u javnobilježnički ured i zatražile od osobe BA primjenu navedenih mjera. Osoba BA odbila je taj zahtjev te je istog dana osobama NC, TA i JD, a 2. travnja 2020. i osobi FZ, poslala otkaze, u kojima je navela da one nisu zadovoljile na probnom roku.
- 18 Osobe NC i dr. su Juzgadu de lo Social nº 1 de Madrid (Radni sud br. 1. u Madridu, Španjolska), sudu koji je uputio zahtjev, podnijele tužbu kojom se zahtijeva utvrđenje da su otkazi koji su im dani ništavi, odnosno nedopušteni, i da se njihovo trajanje rada računa od dana kada su počele raditi u uredu javnog bilježnika koji je obavljao svoju službu prije osobe BA, u istom prostoru kao i

potonja. Osoba BA usprotivila se njihovim zahtjevima i smatra da se trajanje njihova rada treba računati od dana kada su sklopljeni ugovori između nje i osoba NC i dr., odnosno od 11. veljače 2020.

- 19 Sud koji je uputio zahtjev smatra da su osobe NC i dr. sve do njihova otpuštanja tijekom 2020. neprekidno bile zaposlene kod tuženikâ u glavnom postupku, koji su uzastopno bili imenovani javnim bilježnicima u istom prostoru koji se nalazi u Madridu.
- 20 Španjolski javni bilježnici javni su službenici koji dobivaju tu službu nakon što su prošli nacionalni natječaj koji periodično organizira Glavna uprava za pravnu sigurnost i javno povjerenje ministarstva pravosuđa. Na taj se natječaj primjenjuje poseban opći propis, a posljednja poznata obavijest o natječaju bila je namijenjena popunjavanju radnih mjesta slobodnih zbog umirovljenja, premještaja, dopusta, smrti ili nepopunjavanja radnog mjesta nakon prethodnog natječaja.
- 21 Kada javni bilježnik prestane obavljati svoju djelatnost zbog premještaja ili odlaska u mirovinu, novi javni bilježnik koji ga nasljeđuje, koji može, ali ne mora ostati u istim prostorijama, dužan je tijekom 25 godina čuvati arhive svojeg prethodnika i izdavati preslike i izvatke iz akata koje je potonji izradio kada zainteresirane osobe to od njega zatraže, pri čemu je uobičajeno, ali ne i obvezno, da novi nositelj tog radnog mjesta zadrži sve ljudske i materijalne resurse organizirane kako bi se ispunio cilj javnobilježničke javne službe. Postupanje prema osoblju u slučaju otkaza ne uređuje se nikakvim posebnim propisima ni odredbama kolektivnih ugovora, osim u slučajevima premještaja ili neplaćenog dopusta javnog bilježnika.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) u svojoj presudi od 23. srpnja 2010. utvrdio da pravna narav javne službe koju obavlja javni bilježnik „ne isključuje njegov status poslodavca, s obzirom na to da su ispunjeni kriteriji iz Kraljevskog zakonodavnog dekreta 2/2015, što znači da mora poštovati obveze koje radno zakonodavstvo nameće poslodavcima” te je pojasnio da „javni bilježnik nije nositelj organizacije ljudskih i materijalnih resursa, koja može dovesti do prijenosa poduzeća, kada prenosi ured u kojem je preuzeo javnu dužnost koja mu pripada, s obzirom na to da njegova kasnija imenovanja i premještaja ovise o vladi i da činjenica imenovanja u određeni ured također ne čini to da on postaje nositelj organizacijske cjeline tog ureda, već samo depozitar njegovih upisnika akata te vidljiva i rukovodeća figura javne zadaće, a ne javne službe u užem smislu, koja se u njemu obavlja”.
- 23 U tim je okolnostima Juzgado de lo Social n° 1 de Madrid (Radni sud br. 1. u Madridu) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Primjenjuje li se članak 1. stavak 1. točka (a) [Direktive 2001/23], a time i cjelokupna Direktiva, na situaciju u kojoj javni bilježnik – kao javni službenik koji je istodobno i privatni poslodavac osobama koje zapošljava u svojoj službi, čiji je status uređen općim propisima o radu i sektorskim kolektivnim ugovorom – nasljeđuje u službi drugog javnog bilježnika koji prestaje s radom, preuzima njegov upisnik akata, nastavlja obavljati djelatnost u istom uredu i istim sredstvima te preuzima osoblje koje je do tada radilo za njegova prethodnika?”

O prethodnom pitanju

Dopuštenost

- 24 Osoba BA i španjolska vlada ističu da je prethodno pitanje nedopušteno jer je četiri mjeseca prije nego što su tužitelji bili zaposleni kod osobe BA njihov radni odnos s osobom DV, javnim bilježnikom koji je prije osobe BA djelovao u istim prostorijama, prestao uz otpremninu. Stoga prava i obveze koje je osoba DV imala na temelju ugovora o radu sklopljenih s osobama NC i dr. više nisu postojali na dan prijenosa javnobilježničkog ureda, a potonje su osobe u svakom slučaju oštećene.
- 25 Valja podsjetiti na to da za pitanja o tumačenju prava Unije, koja je uputio nacionalni sud u pravnom i činjeničnom okviru koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud ne provjerava, vrijedi presumpcija relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presuda od 17. svibnja 2023., BK i ZhP (Djelomičan prekid glavnog postupka), C-176/22, EU:C:2023:416, t. 19. i navedena sudska praksa).
- 26 U tom pogledu, treba istaknuti da se na temelju članka 3. stavka 1. Direktive 2001/23 samo prava i obveze prenositelja koji na dan prijenosa proizlaze iz postojećeg ugovora o radu ili radnog odnosa na temelju takvog prijenosa prenose na preuzimatelja. Osim toga, prema ustaljenoj sudskoj praksi, cilj te direktive nije poboljšati uvjete plaće ili druge radne uvjete prilikom prijenosa poduzeća (vidjeti, u tom smislu, presudu od 26. ožujka 2020., ISS Facility Services, C-344/18, EU:C:2020:239, t. 25. i navedenu sudska praksu).
- 27 Točno je da iz zahtjevâ za prethodnu odluku proizlazi da su nakon premještaja osobe DV osobe NC i dr. 30. rujna 2019. raskinule svoje ugovore o radu te su 11. veljače 2020. potpisale ugovore s osobom BA, koja je imenovana nositeljem javnobilježničkog ureda čiji je nositelj prije bila osoba DV.
- 28 Međutim, sud koji je uputio zahtjev navodi da su osobe NC i dr. pružale svoje usluge, neprekidno od 24. svibnja 2004. i na istom radnom mjestu, različitim javnim bilježnicima koji su uzastopno imenovani u taj ured i s kojima su bile vezane redovnim radnim odnosom. U tom pogledu dodaje da bi primjena Direktive 2001/23 imala za posljedicu zadržavanje duljine trajanja rada od početka njihova radnog odnosa u navedenom uredu.
- 29 Što se tiče argumenta španjolske vlade prema kojem je prethodno pitanje nedopušteno jer su osobe NC i dr. već dobile otpremninu zbog prestanka svojeg radnog odnosa, valja utvrditi da takva mogućnost proizlazi iz nacionalnog propisa kojim se ne prenosi Direktiva 2001/23 i stoga ne može biti relevantna za ispitivanje dopuštenosti prethodnog pitanja. Osim toga, važno je pojasniti da je, u skladu s navodima osoba NC i dr. na raspravi, a koje je dužan provjeriti sud koji je uputio zahtjev, ta otpremnina vraćena.
- 30 Iz prethodno navedenog proizlazi da nije očito da prethodno pitanje koje se odnosi na tumačenje Direktive 2001/23 nema nikakve veze s činjeničnim stanjem glavnog postupka ili da je problem hipotetski u smislu sudske prakse navedene u točki 25. ove presude. U tim okolnostima, prethodno pitanje treba smatrati dopuštenim.

Meritum

- 31 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. stavak 1. Direktive 2001/23 tumačiti na način da se ta direktiva primjenjuje na situaciju u kojoj javni bilježnik – koji je javni službenik i privatni poslodavac zaposlenika u svojoj službi – nasljeđuje prethodnog nositelja javnobilježničkog ureda, preuzima njegove upisnike akata, osoblje koje je bilo zaposleno kod potonjeg i nastavlja obavljati istu djelatnost u istim prostorijama s istim materijalnim sredstvima.
- 32 Članak 1. stavak 1. točka (a) Direktive 2001/23 određuje da se ta direktiva primjenjuje na svaki prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona na drugog poslodavca, koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća.
- 33 U skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (b) te direktive, „prijenosom”, u smislu te direktive, se smatra prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet, znači organizirano grupiranje resursa koje ima za cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna. Pojam subjekta upućuje na organizirani skup osoba i imovine ko omogućuje obavljanje gospodarske djelatnosti s vlastitim ciljem (presuda od 27. veljače 2020., Grafe i Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, t. 22.).
- 34 Na temelju prve rečenice članka 1. stavka 1. točke (c) Direktive 2001/23, ona se primjenjuje na javna i privatna poduzeća koja se bave gospodarskim djelatnostima, bez obzira na to rade li za dobit ili ne. Nasuprot tomu, u skladu s drugom rečenicom iste odredbe, administrativna reorganizacija javnih upravnih tijela ili prijenos upravnih funkcija između javnih upravnih tijela ne smatra se prijenosom u smislu te direktive.
- 35 Stoga, prije ispitivanja postoji li prijenos u smislu članka 1. stavka 1. Direktive 2001/23, valja ispitati jesu li djelatnosti poput onih španjolskih javnih bilježnika obuhvaćene pojmom „gospodarska djelatnost” u smislu članka 1. stavka 1. točke (c) te direktive.

Postojanje „gospodarske djelatnosti” u smislu Direktive 2001/23

- 36 Sud je pojasnio da pojam „gospodarska djelatnost” obuhvaća svaku djelatnost koja se sastoji od ponude robe ili usluga na danom tržištu. Nasuprot tomu, u „gospodarske djelatnosti” načelno ne ulaze djelatnosti koje proizlaze iz izvršavanja prerogativa javne vlasti, pri čemu se usluge koje su u odnosu tržišnog natjecanja s onima koje nude operatori koji imaju cilj stjecanja dobiti ipak mogu kvalificirati kao „gospodarske djelatnosti” u smislu članka 1. stavka 1. točke (c) Direktive 2001/23 (vidjeti, u tom smislu, presudu od 20. srpnja 2017., Piscarreta Ricardo, C-416/16, EU:C:2017:574, t. 34. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da španjolski javni bilježnici nude svoje usluge klijentima na tržištu uz naknadu, pri čemu se te usluge u biti sastoje od ovjeravanja ugovora i drugih izvansudskih pismena. Prema navodima Europske komisije na raspravi, ti javni bilježnici preuzimaju financijske rizike povezane s obavljanjem te djelatnosti.
- 38 Takva je djelatnost načelno obuhvaćena pojmom „gospodarska djelatnost” u smislu članka 1. stavka 1. točke (c) Direktive 2001/23, kao što je to u biti naveo nezavisni odvjetnik u točki 37. svojeg mišljenja.

- 39 Međutim, valja ispitati predstavljaju li, zbog određenih drugih okolnosti koje proizlaze iz spisa kojim Sud raspolaže, djelatnosti poput onih španjolskih javnih bilježnika izravno i posebno sudjelovanje u izvršavanju javnih ovlasti te ih treba smatrati obuhvaćenima izvršavanjem javnih ovlasti (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. svibnja 2011., Komisija/Belgija C-47/08, EU:C:2011:334, t. 85. i navedenu sudsku praksu).
- 40 U tom pogledu valja istaknuti da se ta iznimka, s obzirom na to da je riječ o iznimci od općeg pravila o primjenjivosti Direktive 2001/23, predviđenog u njezinu članku 1. stavku 1., mora usko tumačiti (vidjeti, u tom smislu, presudu od 7. rujna 2023., KRI, C-323/22, EU:C:2023:641, t. 49. i navedenu sudsku praksu).
- 41 Stoga valja istaknuti, kao prvo, da su španjolski javni bilježnici javni službenici koji su nakon natječaja imenovani odlukom ministra.
- 42 Međutim, pitanje izvršavaju li oni javne ovlasti valja provjeriti s obzirom na same djelatnosti, a ne s obzirom na status javnih bilježnika u španjolskom pravnom poretku (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. svibnja 2011., Komisija/Belgija C-47/08, EU:C:2011:334, t. 116.).
- 43 Kao drugo, kao što je to španjolska vlada potvrdila na raspravi, pojedinci mogu koristiti usluge javnog bilježnika po svojem izboru. U tom pogledu, iako su nagrade javnih bilježnika određene nacionalnim propisom, kvaliteta pruženih usluga ipak može varirati od jednog javnog bilježnika do drugog, osobito s obzirom na profesionalne sposobnosti, s obzirom na to da oni svoje djelatnosti obavljaju u uvjetima tržišnog natjecanja, što nije karakteristično za izvršavanje javnih ovlasti (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. svibnja 2011., Komisija/Belgija C-47/08, EU:C:2011:334, t. 117.).
- 44 Kao treće, što se tiče zadaća koje obavljaju španjolski javni bilježnici, španjolska vlada navodi da su oni, među ostalim, nadležni, s jedne strane, za ovjeru privatnopravnih akata, sklapanje brakova, njihovo razrješenje zbog razvoda, izricanje rastave kao i za podnošenje, ovjeru, otvaranje i pohranjivanje zatvorenih oporuka kao zapisnika i, s druge strane, da moraju odbiti izvršavati svoje funkcije u situacijama predviđenima španjolskim zakonodavstvom. U tom pogledu iz članka 1. Reglamento de la organización y régimen del notariado (Uredba o uređenju i pravnom režimu javnog bilježništva), koja je konačno odobrena putem Decreto por el que se aprueba con carácter definitivo el Reglamento de la organización y régimen del Notariado (Dekret kojim se konačno potvrđuje uredba o organizaciji i pravnom režimu javnog bilježništva), od 2. lipnja 1944. (BOE br. 189. od 7. srpnja 1944., str. 5225.) (u daljnjem tekstu: Uredba o javnom bilježništvu), koji španjolska vlada navodi u svojim pisanim očitovanjima, proizlazi da javni bilježnik kao javni službenik ima ovlast dodijeliti svojstvo javnobilježničke isprave, kojim se u pravu utvrđuje vjerodostojnost i dokazna snaga očitovanja volje stranaka sadržanih u javnoj ispravi sastavljenoj u skladu sa zakonom.
- 45 Ma koliko da su te djelatnosti od općeg interesa važne, španjolski javni bilježnici – s obzirom na to da te djelatnosti obavljaju u uvjetima tržišnog natjecanja – ne mogu se smatrati javnim upravnim tijelima u smislu članka 1. stavka 1. točke (c) Direktive 2001/23.
- 46 Činjenica da javni bilježnici djeluju u ostvarivanju cilja od općeg interesa kada odbijaju obavljati svoju dužnost nije dovoljna da bi se njihova djelatnost smatrala obuhvaćenom izvršavanjem javnih ovlasti. Naime, nesporno je da djelatnosti koje se obavljaju u okviru različitih reguliranih profesija

često u nacionalnim pravnim porecima uključuju obvezu osoba koje ih obavljaju da slijede takav cilj, pri čemu te djelatnosti ipak ne spadaju u izvršavanje javnih ovlasti (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. svibnja 2011., Komisija/Belgija, C-47/08, EU:C:2011:334, t. 96.).

- 47 Kao četvrto, Kraljevina Španjolska obavijestila je Komisiju, na temelju članka 3. stavka 2. Uredbe br. 650/2012, o svojem izboru da odredi španjolske javne bilježnike kao druga tijela ili pravne stručnjake iz prvog podstavka te odredbe, koji su obuhvaćeni pojmom „sud” u smislu navedene odredbe i mogu donositi europske potvrde o nasljeđivanju na temelju članka 64. te uredbe.
- 48 Valja istaknuti da se navedena uredba odnosi na nadležnost, mjerodavno pravo, priznavanje i izvršavanje odluka i prihvaćanje i izvršavanje javnih isprava u nasljednim stvarima kao i na uspostavu europske potvrde o nasljeđivanju i stoga ne utječe na tumačenje članka 1. stavka 1. točke (c) Direktive 2001/23 (vidjeti, po analogiji, presudu od 15. ožujka 2018., Komisija/Češka Republika, C-575/16, EU:C:2018:186, t. 127. i navedenu sudsku praksu).
- 49 Osim toga, činjenica da su javni bilježnici države članice obuhvaćeni pojmom „sud” u smislu članka 3. stavka 2. Uredbe br. 650/2012 ne podrazumijeva da oni izvršavaju javne ovlasti. U skladu s uvjetima koji se zahtijevaju tom odredbom, pojam „sud” ne obuhvaća samo tijela ili pravne stručnjake s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije ili postupaju u skladu s prenesenim ovlastima od strane pravosudnog tijela, već i tijela ili pravne stručnjake koji postupaju samo pod nadzorom pravosudnog tijela.
- 50 Ni nadležnost španjolskih javnih bilježnika za izdavanje, na temelju članka 64. Uredbe br. 650/2012, europskih potvrda o nasljeđivanju nije izjednačena s izvršavanjem takvih ovlasti. S jedne strane, iz članka 62. te uredbe proizlazi da korištenje tih potvrda nije obvezno i, s druge strane, iz članka 67. stavka 1. točke (a) navedene uredbe proizlazi da se navedene potvrde ne mogu izdati ako se elementi koji se trebaju potvrditi osporavaju.
- 51 U tim okolnostima, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, proizlazi da španjolski javni bilježnici obavljaju gospodarsku djelatnost u smislu članka 1. stavka 1. točke (c) Direktive 2001/23.

Postojanje „prijenosa” u smislu Direktive 2001/23

- 52 Najprije valja podsjetiti na to da je svrha Direktive 2001/23 osigurati kontinuitet radnih odnosa koji postoje u okviru gospodarskog subjekta, neovisno o promjeni vlasnika. Odlučujući kriterij za utvrđenje postojanja „prijenosa”, u smislu navedene direktive, jest pitanje zadržava li odnosni subjekt svoj identitet, što proizlazi, posebice, iz činjenice da je njegova djelatnost stvarno nastavljena ili ponovno započeta (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 37. i 38. i navedenu sudsku praksu).
- 53 U ovom slučaju osoba BA je, nakon što ju je država imenovala javnim bilježnikom nositeljem javnobilježničkog ureda na određenom zemljopisnom području, čiji je nositelj prije bila osoba DV, zaposlila dio osoblja, preuzela materijal i prostorije te je postala depozitar upisnika akata tog ureda.
- 54 U skladu s člankom 1. Organskog zakona o javnom bilježništvu, javni bilježnik je javni službenik koji je ovlašten ovjeriti, u skladu sa zakonima, ugovore i druga izvansudska pismena, dok javnobilježnički ured čiji je nositelj, u skladu s člankom 69. Uredbe o javnom bilježništvu, predstavlja „javnu ustanovu” koja je definirana kao „skup ljudskih i materijalnih resursa organiziranih kako bi se ispunio cilj [javnobilježničke javne službe]”.

- 55 U tom pogledu valja utvrditi, kao prvo, da činjenica da je javni bilježnik postao nositelj javnobilježničkog ureda zbog toga što ga je država imenovala, a ne na temelju ugovora sklopljenog s njegovim prethodnim nositeljem, ne može sama po sebi isključiti postojanje prijenosa u smislu Direktive 2001/23.
- 56 Naime, nepostojanje ugovorne veze između prenositelja i preuzimatelja, iako može predstavljati naznaku da nije došlo ni do kakvog prijenosa u smislu Direktive 2001/23, ne može imati odlučujuću važnost u tom pogledu (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 39. i navedenu sudsku praksu).
- 57 Područje primjene te direktive obuhvaća sve slučajeve promjena, u okviru ugovornih odnosa, fizičkih ili pravnih osoba odgovornih za iskorištavanje poduzeća koje preuzimaju obveze poslodavca u odnosu na zaposlenike poduzeća. Stoga za primjenu navedene direktive nije nužno da postoje izravni ugovorni odnosi između prenositelja i preuzimatelja, s obzirom na to da se prijenos može obaviti posredstvom treće osobe (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 40. i navedenu sudsku praksu).
- 58 Stoga činjenica da prijenos proizlazi iz jednostranih odluka javnih tijela, a ne iz suglasnosti volja, ne isključuje primjenu Direktive 2001/23 (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 41. i navedenu sudsku praksu).
- 59 Kao drugo, činjenica da je samo javni bilježnik ovlašten izvršavati javnobilježničku javnu službu ne utječe na primjenjivost te direktive.
- 60 Naime, prijenos u smislu Direktive 2001/23 mora se odnositi na stalno organiziranu gospodarsku jedinicu čija se djelatnost ne ograničava samo na izvršenje određenog posla. Takvu jedinicu čini dovoljno strukturirani i samostalni skup organiziranih osoba i elemenata koji omogućuje provođenje gospodarske djelatnosti s vlastitim ciljem (presuda od 6. ožujka 2014., Amatori i dr., C-458/12, EU:C:2014:124, t. 31. i navedena sudska praksa).
- 61 Međutim, kao što je to navedeno u točki 54. ove presude, u skladu s člankom 69. Uredbe o javnom bilježništvu, javnobilježnički ured predstavlja „javnu ustanovu” koja je definirana kao skup ljudskih i materijalnih resursa „organiziranih” kako bi se ispunio cilj javnobilježničke javne službe. Štoviše, Komisija je na raspravi navela, a da joj druge zainteresirane osobe u tom pogledu nisu proturječile, ali pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, da iz članka 14. II Convenio Colectivo estatal de Notarios y Personal Empleado (Drugi nacionalni kolektivni osoblja javnobilježničkih ureda), od 24. srpnja 2017. (BOE br. 241. od 6. listopada 2017., str. 97369.) proizlazi da, iako javnobilježnički ured djeluje pod nadzorom javnog bilježnika, on posredstvom svojih zaposlenika obavlja zadaće poput onih koje se odnose na organizaciju ureda, sastavljanje dokumenata i komunikaciju s klijentima, osobito u pogledu pravnog savjetovanja, koje ga čine samostalnom organizacijom.
- 62 U ovom slučaju, iako španjolski javnobilježnički ured nužno djeluje pod nadzorom javnog bilježnika, imenovanje od strane države njegova novog nositelja dovodi do prijenosa iste javnobilježničke javne službe koju je izvršavao njegov prethodni nositelj, a koja je, posebice, povezana s određenim zemljopisnim područjem. Za takvu promjenu osobe nositelja javnobilježničkog ureda treba smatrati da predstavlja promjenu poslodavca, što je okolnost u kojoj Direktiva 2001/23, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 3., ima za cilj zaštitu zaposlenika.

- 63 Kao treće, promjena nositelja javnobilježničkog ureda ne dovodi nužno do promjene identiteta tog ureda.
- 64 Kako bi se utvrdilo je li uvjet zadržavanja identiteta poduzeća ispunjen, potrebno je uzeti u obzir sve činjenične okolnosti koje su svojstvene predmetnoj operaciji, među kojima su osobito vrsta poduzeća ili pogona o kojima je riječ, prijenos ili ne materijalne imovine, poput zgrada i pokretnina, vrijednost nematerijalne imovine u trenutku prijenosa, preuzimanje ili ne većeg broja zaposlenika od strane novog poslodavca, prijenos ili ne klijenata kao i stupanj sličnosti djelatnosti koje su se obavljale prije i nakon prijenosa te trajanje eventualnog prekida tih djelatnosti. Međutim, ti su elementi samo parcijalni aspekti ocjene cjeline koja se mora provesti i ne mogu se, zbog toga, odvojeno ocjenjivati (presuda od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 49. i navedena sudska praksa).
- 65 Iz navedenoga proizlazi da se važnost koju treba dati svakom od različitih kriterija postojanja „prijenosa”, u smislu Direktive 2001/23, nužno razlikuje ovisno o djelatnosti koja se obavlja, pa čak ovisno o metodama proizvodnje ili poslovanja u gospodarskom subjektu, pogonu ili predmetnom dijelu pogona (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 50. i navedenu sudska praksu).
- 66 Sud je istaknuo da gospodarski subjekt u pojedinim sektorima može djelovati bez znatne materijalne ili nematerijalne imovine, tako da zadržavanje identiteta takvog subjekta nakon transakcije koje je taj subjekt predmet ne može, logički gledano, ovisiti o prijenosu te imovine (presuda od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 51. i navedena sudska praksa).
- 67 U sektoru u kojem se djelatnost ponajprije temelji na radnoj snazi, što je osobito slučaj kada djelatnost ne zahtijeva korištenje posebnih materijalnih elemenata, identitet gospodarskog subjekta ne može se zadržati nakon predmetne transakcije ako većinu njegovih zaposlenika, u smislu broja i stručnosti, ne preuzme pretpostavljeni preuzimatelj (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 52. i 53. i navedenu sudska praksu).
- 68 Ta analiza stoga podrazumijeva postojanje određenog broja činjeničnih utvrđenja, pri čemu nacionalni sud to pitanje mora ocijeniti *in concreto* s obzirom na kriterije koje je utvrdio Sud kao i ciljeve koji se nastoje postići Direktivom 2001/23, kao što je cilj zaštite zaposlenika u slučaju promjene poslodavca kako bi se osigurala zaštita njihovih prava, naveden u uvodnoj izjavi 3. te direktive (vidjeti, u tom smislu, presudu od 16. veljače 2023., Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, t. 55. i navedenu sudska praksu).
- 69 U tom pogledu, iz točke 54. ove presude proizlazi da, u skladu sa španjolskim zakonodavstvom, osoblje i uređaji javnobilježničkog ureda predstavljaju „javnu ustanovu” koja je definirana kao skup ljudskih i materijalnih resursa organiziranih kako bi se ispunio cilj javnobilježničke javne službe.
- 70 Djelatnost takvog javnobilježničkog ureda ponajprije se temelji na radnoj snazi tog ureda, tako da on svoj identitet može zadržati i nakon prijenosa ako novi nositelj preuzme bitan dio osoblja u smislu broja i stručnosti, što tom nositelju omogućuje nastavak djelatnosti javnobilježničkog ureda.

- 71 U slučaju da je javni bilježnik koji je imenovan nositeljem javnobilježničkog ureda preuzeo bitan dio osoblja koje je zapošljavao njegov prethodnik i nastavio im povjeravati zadaće poput onih navedenih u točki 61. ove presude, valja istaknuti da činjenica da je postao nositelj javnobilježničkog ureda, osobito na određenom zemljopisnom području, da je preuzeo materijalna sredstva kao i prostorije tog ureda te da je postao depozitar upisnika akata, upućuje na to da je navedeni ured zadržao svoj identitet.
- 72 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da članak 1. stavak 1. Direktive 2001/23 treba tumačiti na način da se ta direktiva primjenjuje na situaciju u kojoj javni bilježnik – koji je javni službenik i privatni poslodavac zaposlenika svojeg javnobilježničkog ureda – nasljeđuje prethodnog nositelja takvog ureda, preuzima njegove upisnike akata kao i bitan dio osoblja koje je bilo zaposleno kod potonjeg te nastavlja obavljati istu djelatnost u istim prostorijama s istim materijalnim sredstvima, pod uvjetom da je zadržan identitet tog ureda, što je, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, dužan utvrditi sud koji je uputio zahtjev.

Troškovi

- 73 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 1. stavak 1. Direktive Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona treba tumačiti na način da se ta direktiva primjenjuje na situaciju u kojoj javni bilježnik – koji je javni službenik i privatni poslodavac zaposlenika svojeg javnobilježničkog ureda – nasljeđuje prethodnog nositelja takvog ureda, preuzima njegove upisnike akata kao i bitan dio osoblja koje je bilo zaposleno kod potonjeg te nastavlja obavljati istu djelatnost u istim prostorijama s istim materijalnim sredstvima, pod uvjetom da je zadržan identitet tog ureda, što je, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, dužan utvrditi sud koji je uputio zahtjev.

Potpisi